

FRÅN RYMDTREVARE TILL SYMBOLISM

En konstrod av Torsten Weimarck

"Scissor och dikter" är titeln på Eddie Figges utställning på Arkivmuseum i Lund. Utställningens ena rum upptas av utkast och detaljer till hennes stora monumentalmålning "Rymdtrevare" för telehuset i Farsta, en målning som av olika kontroversiella orsaker inte kommit till utförande. Eddie Figges styrka är den visionära, poetiska kraften. Gränsen mellan verklighet och dikt är i hennes konst och person upplöst till diktat liv och levande dikt. Diktbilderna hon nu ställer ut är också bilddikter, objektbilder med ord, som i sig själv är bild, är ord.

Med en balettrupp, en grupp cirkusfolk eller en hop bortglömda i det tysta agerande har Lotta Hagermans låtit fylla sitt rum på Krognoshuset i Lund. Alla dessa hopträngda, förvirrat människolika varelser har något gemensamt, de är inbegripna i häftiga handlingar,

samtal eller passioner. Deras kroppar är påträngande, som betraktare ställs man mitt bland dem. Människokroppens formala kvaliteter är utmärkt översatta till konstnärinnans material, den sömmade, uppstoppade och trådhängda textilen. Konfrontationen med dessa vita och tysta kroppar gav mig en aha-upplevelse, men jag är tveksam om deras innebörd.

Lotta Hagermans figurer upptar hela rummet, rummet är skulpturens avgränsning. En liknande verkan uppnås i Monica Centerwalls lådor en trappa upp. Närheten är lika oerhörd, avståndet till betraktaren lika pålägsamt litet. Tittar man i hennes lådor, sticker man in huvudet, växer och sjunker, utbreder sig och drar sig tillbaka figurernas storlek och karaktär mar-drömslikt under upplevelsen. Dessa små digestörande och kopulerande formlösa, men ytterst formfasta

föränderliga svampar, utväxter, till- och tillbakaväxter. Monica Centerwalls visioner påminner till sitt uttryck om den japanska konstnärinnan Kusamas svampöverväxta objekt, dessa fingerfärdiga föränderliga tygpåsar, som plötsligt kan besätta ett helt rum, hela vår värld.

Den poetiska kraften hos Birger Lundquist (död 1952) ligger på ett intellektuellt plan, hans teckningar har en omedelbar klarhet och energisk stringens. Den lilla utställningen i SDS-hallen i Malmö innehåller verk från 40- och 50-talen, teckningar och tuschmålningar. Också några av hans bokillustrationer är med, t ex hans bilder till Caldwells "Son av Georgia" (1945) och de kongeniala tolkningarna av det kinesiska i "Kinesiska tänkare" (1896) av Alf Henrikson och Hwang Tsu-yü.

Nationalmuseumets 50:e vandringsutställning, nu på Malmh emuseum, ägnas Ivan Aguéli (1869—1917), som i sitt måleri tidigast av sina landsmän tillägnade sig den symbolistiska uttrycksformen. Han tycks också ha spelat en icke oväsentlig roll vid formulerandet av en av kubismens centrala programskrifter (Apollinaires "Les peintres cubistes", 1912). Redan 1890 studerade han för Pont Avenskolans ledare Emile Bernard och när Aguéli åren efter vistas i Sverige, visar hans konst en fullständig förtrogenhet med symbolismens och syntetismens konstsyn. Det är Bernards och Gauguins Bretagne han nu återfinner på Gotland, det är dessa konstnärers tolkning av Bretagne han använder sig av för att artikulera det gotländska landskapet, för att översätta det till måleri. Åter i Paris 1893 anslöt han

sig till anarkisterna och häktades vid en politisk razzia, för till Kairo för att måla, där Bernard redan var, men lämnade snart måleriet för spekulativa studier av den muslimska tankevärlden och djupgående arabiska språkstudier. Vid seklets början arbetar han för en nationell politisk befrielse i Egypten och ger ut en propagandatidning med italiensk och arabisk text. Först kring 1910 tar han åter upp måleriet, i Paris, i nära kontakt med Apollinaire och Cubistavanguardet. 1917, i Barcelona, körs han över och dödas av ett tåg.

Hans konstnärliga kvarlästenskap samlades 1920 i Stockholm till en minnesutställning, som verkade som en uppenbarelse för kritik och publik — han var praktiskt taget okänd utanför en snäv vänkrets. Hans bilders verkningskraft har inte avtagit.